

## گروه حقوقی دادوند

آیین نامه اجرایی بند (ث) ماده (۱۱۳) قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران (موضوع صدور گواهی انحصار وراثت توسط سازمان ثبت احوال کشور):

**ماده ۱-** در این آیین نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار میروند

۱- سازمان: سازمان ثبت احوال کشور

۲- قانون: قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۳

۳- مرکز: مرکز آمار و فناوری اطلاعات قوه قضائیه

۴- پایگاه: پایگاه اطلاعات خانواده سببی و نسبی سازمان ثبت احوال کشور

۵- گواهی انحصار وراثت: گواهی انحصار وراثت موضوع ماده (۳۶۰) قانون امور حسبی مصوب ۱۳۱۹ که بر اساس این آیین نامه صادر میشود.

۶- هیئت حل اختلاف: هیئت حل اختلاف موضوع ماده (۳) قانون ثبت احوال مصوب ۱۳۵۵ با اصلاحات بعدی

۷- متوفی: تبعه ایرانی مقیم ایران با خارج از ایران که وفات نموده یا حکم قطعی موت فرضی وی از سوی دادگاه صالح صادر شده است.

۸- اعلام کنندگان وفات: کلیه اشخاص و مراجعی که به موجب قوانین و مقررات وظیفه اعلام فوت به سازمان را بر عهده دارند از قبیل مراجع قضایی و انتظامی، وزارتخانه های امور خارجه و بهداشت درمان و آموزش پزشکی مراکز درمانی دولتی و خصوصی، سازمان پزشکی قانونی کشور و آرامستانها

۹- اعلامیه فوت: اعلامیه رسمی فوت یک فرد که حسب مورد از سوی اعلام کنندگان وفات صادر می شود.

۱۰- دعوای مرتبط با متوفی: دعوایی که متوفی یکی از طرفین آن بوده و پس از طرح دعوا فوت کرده است.

۱۱- ذی نفعان: اشخاصی از قبیل وراثت، ولی و قیم وصی و موصی له و همسر موقت متوفی به موجب سند رسمی یا حکم قطعی دادگاه شاکی و خواهان دعوای مرتبط با متوفی و یا محکوم له این دعوای

## گروه حقوقی دادوند

**ماده ۲-** به منظور اجرای بند (ث) ماده (۱۱۳) قانون سازمان مکلف است در خصوص طراحی ایجاد و راه اندازی سامانه های مورد نیاز و زیر ساختها و تکمیل اطلاعات لازم افراد با رعایت قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی مصوب ۱۴۰۱ برای صدور گواهی انحصار وراثت به صورت سامانه ای (سیستمی) اقدام کند.

**ماده ۳-** سازمان مکلف است سامانه با سامانه های مربوط را به گونه ای طراحی کند که امکان موارد زیر برای صدور گواهی انحصار وراثت فراهم باشد.

- ۱- تبادل اطلاعات موضوع این آیین نامه با قوه قضاییه و دیگر دستگاههای ذی ربط به صورت برخط.
- ۲- دریافت برخط اعلام واقعه وفات
- ۳- تشخیص مواردی از قبیل طبقات و درجات وراثت میزان سهم الارث آنان موارد حجب و موانع ارث
- ۴- اعلام گواهی انحصار وراثت قطعیت یافته و مراتب اصلاح آن به نهادها و دستگاه های ذی ربط.
- ۵- احراز اصالت گواهی انحصار وراثت
- ۶- ثبت اعتراض در خصوص گواهی انحصار وراثت صادره مطابق مقررات این آیین نامه

**ماده ۴-** اعلام کنندگان وفات مکلفند به محض اطلاع مراتب فوت را به صورت برخط به سازمان اعلام کنند.

تبصره- مراجع مذکور مکلفند در تمهید و تهیه زیر ساختهای لازم برای اعلام برخط واقعه وفات با سازمان همکاری کنند.

**ماده ۵-** اعلام کنندگان وفات باید در اعلامیه فوت موارد زیر را درج کنند.

- ۱- هویت و جنسیت متوفی
- ۲- دین و مذهب متوفی در صورت امکان
- ۳- زمان وقوع فوت و در صورت عدم امکان بازه زمانی آن
- ۴- زمان وفات طفل از حیث قبل از تولد یا پس از آن
- ۵- تعیین تقدم و تأخر فوت متوفیان در یک واقعه با وجود احتمال رابطه توارث، در صورت امکان

## گروه حقوقی دادوند

تبصره- در مواردی که فوت به سبب حوادثی مانند غرق تصادف زلزله، آتش سوزی، انفجار و سقوط هواپیما رخ میدهد مرجع قضایی در دستورات خود نوع حادثه را نیز به سازمان پزشکی قانونی کشور اعلام میکند سازمان مذکور مکلف است در صورت اطلاع از نوع و جزئیات حادثه در اعلامیه فوت آنها را قید کند.

**ماده ۶-** سازمان پزشکی قانونی کشور مکلف است در مواردی که هیئت حل اختلاف حسب مورد بر اساس تقاضای اشخاص یا رأساً درخواست بررسی تشخیص بارداری یا ارائه اطلاعات موضوع ماده (۵) این آیین نامه را دارد بدون نیاز به دستور مقام قضایی اقدام کرده و نتیجه آنها را به صورت برخط به سازمان اعلام کند.

تبصره- سازمان پزشکی قانونی کشور در اجرای این ماده میتواند از ظرفیت گروه پزشکی معتمد موضوع بند (ب) ماده (۱۱۵) قانون و با رعایت آیین نامه اجرایی بند مذکور استفاده کند.

**ماده ۷-** مرکز مکلف است امکان ارسال برخط داده ها و اطلاعاتی که در صدور گواهی انحصار وراثت و اصلاح آن مؤثر است از قبیل احکام قطعی دایر بر موت فرضی، موارد اعتراض در خصوص آرای هیئت حل اختلاف در مراجع قضایی و آرای قطعی دادگاه در رابطه با این موارد، اطلاعات مورد نیاز سازمان پس از ثبت واقعه وفات مانند هویت طرفین دعاوی مرتبط با متوفی، مفاد آرای قطعی نفی یا اثبات نسب و وجود گواهی انحصار وراثت صادره توسط قوه قضاییه و همچنین احکام قطعی حجر رفع حجر، نصب و عزل قیم و نصب و ضم امین را به سازمان فراهم کند.

تبصره- مفاد این ماده مانع ارائه اطلاعات مذکور از سوی ذی نفعان به سازمان در مواردی که امکان ارسال برخط آنها وجود ندارد نیست.

**ماده ۸-** سازمان ثبت اسناد و املاک کشور مکلف است امکان استعلام وجود عقدنامه دائم و موقت رسمی وصیت نامه رسمی با شماره ملی وصی و موصی له را پس از ثبت واقعه وفات به صورت برخط برای سازمان فراهم کند.

**ماده ۹-** وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مکلف است امکان استعلام بارداری و همچنین سقط و زایمان حمل را بر اساس اطلاعات سامانه موضوع ماده (۵۴) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰ به صورت برخط برای سازمان فراهم کند.

## گروه حقوقی دادوند

**ماده ۱۰-** سازمان مکلف است ظرف بیست روز پس از ثبت واقعه وفات و بدون نیاز به درخواست گواهی انحصار وراثت را بر اساس داده ها و اطلاعات موجود از قبیل اطلاعات پایگاه و مفاد آرای قطعی دادگاه تنظیم و به وراث قانونی و ذی نفعانی که اطلاعات آنان در سازمان موجود بوده و ذی نفع بودن آنها محرز میباشد به صورت سامانه ای (سیستمی) ابلاغ کند.

تبصره- چنانچه وارثی شناسایی نشود و یا در صورت محجور بودن هر یک از وراث گواهی مذکور به دادستان محل ابلاغ میشود.

**ماده ۱۱-** سازمان در گواهی انحصار وراثت موارد زیر را درج می کند.

۱- تعیین وراث و میزان سهم الارث هر یک از آنان با رعایت قوانین و مقررات حاکم بر احوال شخصیه

۲- وجود وصیت نامه رسمی با ذکر مشخصات وصی و موصی له

۳- مهلت اعتراض به گواهی مذکور و مرجع رسیدگی به آن و همچنین چگونگی قطعیت گواهی

تبصره ۱- در صورتی که بر اساس گواهی پزشکی قانونی یا با استعلام از سامانه موضوع ماده (۵۴) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰ حمله موجود باشد، گواهی انحصار وراثت با تصریح به وجود حمل صادر میشود.

تبصره ۲- به منظور آگاهی شهروندان از حقوق مترتب بر گواهی انحصار وراثت، سازمان اطلاعات و قواعد حقوق مدنی ضروری از جمله تقسیم ارث حمل و حقوق و دیونی که به ماترک تعلق میگیرد را در پیوست گواهی یاد شده درج میکند.

**ماده ۱۲-** گواهی انحصار وراثت صادره از سوی سازمان ظرف ده روز پس از ابلاغ قابل اعتراض در هیئت حل اختلاف است.

تبصره- سازمان مکلف است امکان ثبت اعتراض به گواهی انحصار وراثت را از طریق ادارات ثبت احوال دفاتر ارائه دهنده خدمات ثبت احوال و همچنین به صورت غیر حضوری از روشهایی مانند ثبت درخواست در تارنمای سازمان فراهم کند.

**ماده ۱۳-** هیئت حل اختلاف پس از وصول اعتراض ادله و مدارک ارائه شده را بررسی و در خصوص تأیید یا رد اعتراض رأی مقتضی را صادر می نماید و به تمامی اشخاصی که گواهی مذکور به آنان ابلاغ شده و همچنین شخص معترض به صورت سامانه ای (سیستمی) ابلاغ میکند.

## گروه حقوقی دادوند

آرای هیئت ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ قابل اعتراض در دادگاه ذی صلاح است و فرد معترض باید ظرف بیست روز گواهی ثبت اعتراض در دادگاه را به سازمان اعلام کند.

تبصره ۱- در مورد محجوران رأی صادره به دادستان محل ابلاغ خواهد شد.

تبصره ۲- هیئت حل اختلاف مکلف است مهلت اعتراض به رأی و مرجع رسیدگی به آن را در رأی صادره قید کند.

**ماده ۱۴-** در صورت تعدد اعتراض کنندگان به گواهی انحصار وراثت به کلیه اعتراض ها در هیئت حل اختلاف به صورت یکجا و توأمان رسیدگی میشود.

**ماده ۱۵-** سازمان بر اساس رأی قطعی شده هیئت حل اختلاف یا دادگاه گواهی انحصار وراثت خود را اصلاح و ابلاغ میکند.

**ماده ۱۶-** ایرادهای موجود شکلی و سهو قلم و از جا افتادگی کلمات در گواهی انحصار وراثت که بر اساس اطلاعات موجود در سامانه های سازمان قابل رفع باشد به هیئت حل اختلاف ارجاع نمی شود و در این موارد سازمان گواهی انحصار وراثت اصلاحی را صادر و به اشخاص مربوط ابلاغ می کند. گواهی اصلاحی مذکور مطابق ترتیبات این آیین نامه قابل اعتراض میباشد.

**ماده ۱۷-** در موارد زیر گواهی انحصار وراثت قطعی است و قابلیت استناد در دستگاه های اجرایی و سایر مراجع را دارد.

۱- نسبت به گواهی انحصار وراثت ظرف مهلت ده روز از تاریخ ابلاغ اعتراضی صورت نگیرد.

۲- نسبت به رأی هیئت حل اختلاف ظرف بیست روز اعتراضی صورت نگیرد که در این صورت گواهی انحصار وراثت بر اساس رأی هیئت مذکور صادر می شود.

۳- در موارد اعتراض به رأی هیئت حل اختلاف رأی قطعی دادگاه صادر شود که در این صورت گواهی انحصار وراثت بر اساس رأی قطعی دادگاه صادر می شود.

**ماده ۱۸-** در صورت صدور حکم قطعی از سوی مراجع قضایی که مؤثر بر مفاد گواهی انحصار وراثت باشد از قبیل اثبات یا نفی نسب و آراء مبنی بر اصلاح تاریخ فوت مرجع قضایی مربوط مکلف است رأی مذکور را به سازمان اعلام کند سازمان نیز مکلف است گواهی انحصار وراثت اصلاحی را صادر و به وراث قانونی ذی نفعان شخص متقاضی و حسب مورد دادستان ابلاغ کند.

## گروه حقوقی دادوند

**ماده ۱۹-** در مواردی که به جهانی از قبیل اقامه دعوا یا اجرای اسناد لازم الاجرا نیاز به گواهی انحصار وراثت باشد و امکان استعلام برخط برای مراجع مربوط از جمله دفاتر خدمات الکترونیک قضایی و دفاتر اسناد رسمی وجود نداشته باشد. این مراجع مکلفند در خصوص اخذ گواهی انحصار وراثت از سازمان اقدام کنند.

**ماده ۲۰-** در مورد اعلامیه های فوت صادر شده تا پیش از اجرای قانون که منتهی به صدور گواهی انحصار وراثت نشده است در صورت درخواست هر یک از وراث یا ذی نفعان و یا به موجب دستور مرجع قضایی با اعلام مرکز در موارد نیاز اشخاص برای شناسایی وراث متوفی جهت اقامه دعوا، سازمان مکلف است گواهی انحصار وراثت را ظرف بیست روز از تاریخ دریافت درخواست یا دستور با رعایت ترتیب مقرر در این آیین نامه صادر کند.

**ماده ۲۱-** هرگونه اتصال یا تبادل اطلاعات بین سامانه های موضوع این آیین نامه بر اساس قانون مدیریت داده ها و اطلاعات ملی مصوب ۱۴۰۱ انجام میشود.

**ماده ۲۲-** در مواردی که هیچ گونه داده یا اطلاعاتی راجع به متوفی در پایگاههای اطلاعاتی سازمان موجود نباشد به طوری که سازمان امکان صدور گواهی انحصار وراثت را نداشته باشد سازمان باید ظرف (۲۰) روز عدم امکان صدور گواهی را به متقاضی اعلام نماید. متقاضی صدور گواهی مذکور میتواند به دادگاه صالح مراجعه کند رسیدگی به درخواست اصلاح گواهی های انحصار وراثت که توسط مراجع قضایی صادر شده است در دادگاه صالح به عمل می آید.

**ماده ۲۳-** نحوه ابلاغ و اعلام الکترونیکی برگه فرم های مربوط به صدور گواهی انحصار وراثت به موجب شیوه نامه ای است که توسط سازمان تهیه و ابلاغ میشود.